Porezno opterećenje dohotka u Republici Hrvatskoj u usporedbi sa Europskom unijom

Dadić, Ante

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:913357

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

ZAVRŠNI RAD

Porezno opterećenje dohotka u Republici Hrvatskoj u usporedbi sa Europskom unijom

Mentor:

mr. sc. Renko Letnić

Student:

Ante Dadić, bacc. oec.

Broj indeksa: 5131642

Split, kolovoz 2016.

Sadržaj:

1. Uvod.....3

1.1. Definiranje problema istraživanja.....3

1.2. Ciljevi rada.....3

1.3. Metode rada.....4

1.4. Struktura (sadržaj) rada.....4

2. Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj.....5

2.1. Dohodak od nesamostalnog rada.....6

2.2. Obračun plaće.....8

2.3. Doprinosi iz i na plaću.....9

2.4. Osobni odbitak.....10

2.5. Porezne stope, porezni razredi i prirezi.....11

2.6. Neto iznos.....12

2.7. Primjer obračuna plaće.....12

3. Oporezivanje dohotka odabranihih članica Europske unije.....15

3.1. Slovenija.....15

3.2. Slovačka.....20

3.3. Češka Republika.....24

3.4. Poljska.....27

3.5. Rumunjska.....30

4. Analiza i usporedba poreznih sustava Republike Hrvatske i odabranih članica Europske unije.....33

5. Zaključak.....39

Literatura.....41

Sažetak.....43

Summary.....44

1. Uvod

1.1. Definiranje problema istraživanja

Kroz ovaj završni rad se analizira sustav poreza na dohodak Republike Hrvatske i stavlja u usporedbu sa odabranim zemljama Europske unije odnosno analizira se porezno opterećenje dohotka od nesamostalnog rada odnosno plaće jer dohodak prema svojoj definiciji nije isključivo od nesamostalnog rada. Upravo porez od dohotka od nesamostalnog rada je najzastupljeniji i najčešći oblik ovog poreza ako uzmemo u obzir sve oblike poreza na dohodak. S obzirom na unaprijed predviđeni opseg rada ograničenje u vidu Europske unije naglasak je stavljen na zemlje koje su postale članice Europske unije 2004. i 2007. godine, a sa Hrvatskom dijele tranzicijske procese iz socijalističko-komunističkih sustava na demokratsko-kapitalistička. Zemlje obuhavaćene radom su: Slovenija, Slovačka, Češka Republika, Poljska i Rumunjska. Da bi uopće mogli pričati o oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada ili plaće potrebno je definirati što je plaća. Plaćom se smatraju svi priljevi u novcu ili naravi što fizičkoj osobi pritječu po osnovi prijašnjeg radnog odnosa, bez obzira na sadašnji status te osobe (umirovljenik ili neki drugi status), i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa, kao i druge isplate na koje je radnik imao pravo u vrijeme toga radnog odnosa (božićnica i neoporezive naknade, potpore, nagrade i drugi primici iznad propisanih iznosa). Plaćom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa smatraju se i povoljnije kamate pri odobravanju kredita (razlika između ugovorene niže stope i stope kamate od 3% godišnje, osim kamata po kreditima što se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave) ako je kredit uz povoljnije kamate ugovoren i iskorišten za vrijeme radnog odnosa [1]. Za potrebe ovog rada pojam porez na dohodak će biti ograničen isključivo na dohodak od nesamostalnog rada i kao takav je istraživan, te je u tom kontekstu i definiran opći pojam poreza na dohodak.

1.2. Ciljevi rada

Kao temeljni cilj ovog rada je postavljeno stavljanje poreznog opterećenja na dohodak od nesamostalnog rada Republike Hrvatske u kontekst sa poreznim sustavima odabranih zemalja Europske unije i napraviti usporedbu tih sustava poreza na dohodak od nesamostalnog rada prema određenim kategorijama sastavnih dijelova plaće kao što su doprinosi, porezne stope, osobni odbici, porezne olakšice i sve ostalo što je sastavni dio ovog rada.

[1] http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Placa.aspx (srpanj, 2016.)

1.3. Metode rada

Metode koje će se koristiti u izradi rada su:

- Metode deskripcije u postavljanju konteksta rada bazirane na toerijskom i praktičnom tumačenju poreznih sustava i njegovih sastavnih djelova,

- Analiza i sinteza uz metode pretraživanja dostupnih baza podataka sa naglaskom na sekundarnim podacima koji su najvećim dijelom dostupni preko: važećih zakona, stručnih časopisa i knjiga i internet izvora,

- Statističke metode za obradu kvalitativnih i kvantitativnih podataka uz metodu komparacije dobivenih rezultata

1.4. Struktura (sadržaj rada)

Poglavlje naziva „Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj“ objašnjava i opisuje sustav oporezivanja dohotka u Hrvatskoj sa naglaskom na dohodak od nesamostalnog rada odnosno plaću. Objašnjeni su svi segmenti bruto plaće i na koji način se radi obračun iste kako bi se utvrdio neto iznos plaće. S obzirom da je tehnika obračuna plaće u Republici Hrvatskoj vrlo slična onoj kod odabranih zemalja u ovom radu kroz ovaj dio se također dobiva i uvid u osnovne pojmove čije značenje je primjenjivo u narednim poglavljima i primjerima obračuna. Teroijska podloga poglavlja ima i svoj odgovarajući primjer obračuna plaće u Republici Hrvatskoj oblikovanoj prema iznosu prosječne plaće u Hrvatskoj za 2015. godinu na godišnjoj razini za obveznika koji uzdržava dvoje djece.

U drugom dijelu rada naslovljenim „Oporezivanje dohotka odabranih članica Europske unije“ obrađuju se sustavi oporezivanja dohotka za zemlje: Slovenija, Slovačka, Češka Republika, Poljska i Rumunjska sa pripadajućim primjerom obračuna aktualne prosječne godišnje plaće obveznika sa dvoje uzdržavane djece za 2016. godinu. Ovakvi parametri primjera se koriste iz razloga da se što bolje ilustrira porezno opterećenje koje utječe na najveći broj obveznika i koji bi kao takvi trebali biti najbliži prosječnim vrijednostima u trenutku pisanja rada uzimajući najaktualnije zakonske propise i pravilnike u obzir.

Završnim poglavljem se analizira i stavlja u kontekst odabranih zemalja Republika Hrvatska sa svim izdvajanjima i izdacima čiji učinak ima u određenoj mjeri opterećenje na dohodak prema parametrima iz prethodnog poglavlja za 2016. godinu.

2. Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj

Porez na dohodak bi se pojednostavljeno mogao definirati kao vrsta poreza kojim se oporezuje dohodak fizičkih i pravnih osoba. U širem kontekstu porez na dohodak je od velikog značaja među instrumentima fiskalne politike ne samo zbog svoje izdašnosti i značaja za proračunske prihode već i kao vrlo efikasan instrument ekonomske i socijalne politike [2]. Ovaj porez pripada skupini izravnih poreza jer se radi o nametu kojim se oporezuje dohodak osobe koja bi trebala sama snositi porezni teret. Najvažnije odlike izravnih poreza pa tako i poreza na dohodak su [3]:

- Razmjerna stabilnost što znači da je njihovo prikupljanje uglavnom postojano i ne ovisi o stanju u gospodarstvu,
- Imaju pravedan karakter jer je njihova naplata izravno od poreznih obveznika i vrši se prema njihovoj gospodarskoj snazi,
- Ne sadrže elastičnost povezanu uz kretanja u gospodarstvu,
- Svojevrsna su neugodnost za poreznog obveznika jer su izravno obračunati i uplaćeni iz dohotka odnosno ne plaća ih obveznik samoinicijativno

Ovaj je porez također tipični subjektni porez budući da u obzir uzima posebne osobne okolnosti koje su povezane s poreznim obveznikom, a odnose se na osobne odbitke, porezna oslobođenja i progresivne tarife.

Karakteristike poreza na dohodak [4]:

- Oporezuje se ukupni dohodak za razliku od poreza na prihod koji oporezuje samo pojedine oblike prihoda,
- Oporezivim se dohotkom smatra ukupni neto dohodak što podrazumijeva respektiranje i tretman odbitnih stavki kao troškova koji su bili potrebni za ostvarenje samog dohotka,
- Porez na dohodak jest osobni porez što bi značilo da se kod oporezivanja uzimaju u obzir posebne osobne okolnosti povezane sa samim poreznim obveznikom,
- Porez je izravan i kao takav plaća se prije i neovisno o trošenju dohotka,
- Tri pretpostavke poreza su da:
    1) Na strani države postoje dobro organizirane i sposobne porezne uprave,

[2] Jelčić, B.: Javne financije; RRIF, Zagreb, 2001., str. 221

[3] Nikolić, N.: Počela javnog financiranja; Ekonomski fakultet Split, Split 1999., str. 94

[4] Jelčić, B.: Javne financije; RRIF, Zagreb, 2001., str. 226-227

2) Na strani poreznih obveznika relativno velik stupanj spremnosti na suradnju,
3) Dobro organiziran sustav evidencije za razrez tog poreza potrebnih podataka.

- Porezom na dohodak se oporezuju isključivo fizičke osobe.

U Republici Hrvatskoj je u primjeni germanski ili sintetički oblik poreza na dohodak što znači da se pri oporezivanju koriste progresivne porezne stope koji uzima u obzir osobna svojstva poreznog obveznika, a u upotrebi je od 1993. godine [5].

Dohodak koji se oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na dohodak je [6]:

- Dohodak od nesamostalnog rada
- Dohodak od samostalne djelatnosti
- Dohodak od imovine i imovinskih prava
- Dohodak od kapitala
- Dohodak od osiguranja
- Drugi dohodak

2.1. Dohodak od nesamostalnog rada

Dohodak od nesamostalnog rada se prema Zakonu o porezu na dohodak definira kao razlika između primitaka priteklih u poreznom razdoblju i izdataka nastalih u istom razdoblju [7].

Prema članku 14 istog Zakona primicima po osnovi nesamostalnog rada (plaćom) smatraju se:

1. Svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, a to su:

    1.1 plaća koju poslodavac isplaćuje radnicima u svezi sa sadašnjim radom, prijašnjim radom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa ili budućim radom po osnovi sadašnjeg radnog odnosa,

    1.2 primici po osnovi naknada, potpora, nagrada i drugog, koje poslodavac isplaćuje ili daje radnicima iznad propisanih iznosa,

    1.3 plaća koju radniku umjesto poslodavca isplati druga osoba,

[5] Jelčić, B.: Javne financije; RRIF, Zagreb, 2001., str. 228

[6] http://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak (srpanj, 2016.)

[7] http://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak (Srpanj, 2016.)

1.4 premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi životnog osiguranja, dopunskog, dodatnog i privatnog zdravstvenog osiguranja, dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznad propisanog iznosa i osiguranja njihove imovine,

1.5 svi drugi primici koje poslodavac isplaćuje ili daje radniku za obavljeni rad po osnovi ugovora o radu ili drugog akta kojim se uređuje radni odnos,

2. Poduzetnička plaća koja ulazi u rashod pri utvrđivanju poreza na dobit,
3. Primici (plaća) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva za rad u tim društvima,
4. Primici (plaća) članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama,
5. Naknade plaće osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine, prema posebnom propisu

Osim primitaka po osnovi nesamostalnog rada u smislu plaće među ostale takve primitke ubrajaju se [8]:

1. Mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje,
2. Mirovine koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavaca za dokup dijela mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
3. Mirovinske rente koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavaca, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
4. Mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima koji su plaćali porez na dobit i drugim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod,
5. Mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu,

[8] http://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak (Srpanj, 2016.)

Primicima u naravi smatraju se korištenje zgrada, prometnih sredstava, povoljnije kamate pri odobravanju kredita, dodjela ili opcijska kupnja vlastitih dionica po povoljnijim uvjetima i druge pogodnosti koje poslodavci i isplatitelji primitka, odnosno plaće daju radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke iz prva dva stavka 14. članka Zakona. Primitkom po osnovi povoljnijih kamata smatra razlika između ugovorene niže i stope kamate od 3% godišnje, osim kamata po kreditima koji se daju ili subvencioniraju iz proračunima, ali ne radnicima uprave.

Prema svemu gore navedenom može se zaključiti da je dohodak od nesamostalnog rada naknada koju određeni zaposlenik prima od poslodavca na temelju ugovora o radu ili nekog drugog akta. U tu naknadu ulaze primici od kojih su najzastupljeniji: plaća, potpore, nagrade iznad propisanih iznosa, premija osiguranja na teret poslodavca, stipendije i mirovine. Od izdataka je najzanačajnije spomenuti: doprinose za obvezna osiguranja iz plaće (mirovinsko i zdravstveno najčešće), osobni odbitak, premije po osnovi životnog osiguranja, dopunskog zdravstvenog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

2.2. Obračun plaće

Obračun i ujedno oporezivanje plaće se vrši sukladno Zakonu o porezu na dohodak, kao dohodak od nesamostalnog rada. Plaća je jedini primitak koji se oporezuje kumulativno na mjesečnoj razini uz mogućnost primjene samo jednog pripadajućeg mjesečnog osobnog odbitka poreznog obveznika bez obzira na to koliko se plaća isplaćuje u jednom mjesecu i s primjenom svih triju poreznih stopa prema poreznim razredima na razini jednog mjeseca uvećanima za prirez. Treba uzeti u obzir da se pri obračunu poreza primjenjuje se „načelo blagajne“, što znači [9]:

1. porez se obračunava i dospijeva na naplatu tek u trenutku i na dan isplate plaće;

2. primjenjuju se porezne stope i razredi koji vrijede u trenutku isplate plaće bez obzira na to koliko se plaća isplaćivalo u periodu tog jednog tekućeg mjeseca i na koje se prethodno razdoblje odnosio obračun;

[9] Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2014. te njihovo prikazivanje na obrascu JOPPD, RRiF, br. 1, 2014., str. 162.

3. obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak mjesečno tijekom godine smatra se predujmom poreza na dohodak, a konačni obračun poreza obavlja se kod posljednje isplate plaće ili putem godišnje porezne prijave nadležnom uredu porezne uprave.

Za razliku od poreza, uvijek se primjenjuju stope doprinosa koje su važile u razdoblju u kojem je plaća ostvarena.

2.3. Doprinosi iz i na plaću

Prilikom zasnivanja radnog odnosa istovremeno radnik ostvaruje svoj status osiguranika mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Prema tome svaki iznos plaće je podložan obračunu doprinosa čime se ostvaruju prava iz socijalnih osiguranja.

Propisana minimalna bruto plaća u Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2015. Iznosi 3120,00 kn. Prema Zakonu o radu u ovom iznosu su sadržani doprinosi za mirovinsko osiguranje, porez na dohodak sa pripadajućim prirezom i neto plaća.

Što se doprinosa tiče određene su neke donje i gornje granice unutar kojih se oni mogu obračunavati. Osnovice za obračune doprinosa se svake godine usklađuju sa kretanjem prosječne ostvarene plaće za radnike zaposlene kod pravnih osoba za razdoblje od siječnja do kolovoza za proteklu godinu.

S obzirom da je prosječno ostvarena plaća u 2015. godini prema gore navedenim uvjetima u Hrvatskoj iznosila 8.037,00 kn najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa iznosila je 2.812,95 kn što zapravo iznosi 35% gore navedene prosječne plaće, a najviša mjesečna osnovica za obračun doprinosa iznosi 48.222,00 kn što je točno šest iznosa prosječne mjesečne plaće. S obzirom na sve navedeno najviša godišnja osnovica za obračun doprinosa je 578.664,00 kn.

Doprinosi iz plaće su doprinosi za I. i II. stup i njihov obveznik je radnik, ali ih obračunava i uplaćuje poslodavac. Oni se smatraju izdatkom plaće iz razloga što smanjuju osnovicu poreza na dohodak. U ukupnom iznosu oni su 20% plaće odnosno 15% za I. stup, a drugi II. stup.

Doprinosi na plaću su doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu i doprinos za zapošljavanje. Obvezu obračuna i plaćanja ovih doprinosa je poslodavac i iz razloga što oni nisu sastavni dio plaće ne moraju biti uvršteni u isplatnu listu. Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje iznosi 15% iznosa bruto

plaće, doprinos za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu iznosi 0,5% iznosa bruto plaće i doprinosi za zapošljavanje 1,7% iznosa bruto plaće [10].

Rok za uplatu doprinosa je na dan isplate plaće, a ako poslodavac nije u mogućnosti isplatiti plaću, ne obračunava porez na dohodak, ali doprinose je obvezan obračunati i uplatiti za prethodni mjesec najkasnije do zadnjeg dana tekućeg mjeseca.

2.4. Osobni odbitak

Osobni odbitak je zapravo neoporezivi dio plaće koji se može povećavati ovisno o uzdržavanim članovima uže obitelji poreznog obveznika. Svaki porezni obveznik ima osnovni porezni odbitak u iznosu od 2600 kn mjesečno odnosno 31.200 kn čime se dobije i faktor osobnog odbitka 1,0 [11].

Kako slijedi faktor osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji je 0,5 po članu obitelji. Za prvo dijete faktor iznosi 0,5, za drugo 0,7, treće 1,0, četvrto 1,4 i peto dijete 1,9. U slučaju da je netko od uzdržavanih članova obitelji ili sam porezni obveznik ima djelomičnu invalidnost (invalidnost između 0 i 100%) povećava se faktor osobnog odbitka za 0,3. U slučaju da je ta invalidnost 100% faktor osobnog odbitka iznositi će 1 [12].

Da se ilustrira izračun poreznog odbitka najbolje je to potkrijepiti primjerom. Na primjer porezni obveznik ima invalidnost od 40% i uzdržava dvoje djece. Njegov faktor osobnog odbitka će iznositi 2,5 (0,3 za invalidnost poreznog obveznika, 0,5 za prvo dijete, 0,7 za drugo dijete i 1 za osnovni odbitak) i taj faktor množimo sa 2600 koliko je osnovni odbitak i dobijemo 6500 kn osnovnog odbitka za ovog poreznog obveznika mjesečno odnosno 68640 kn godišnje.

Da bi se taj osobni odbitak koristio nužno je da svi podaci budu uneseni u poreznu karticu ili obrazac PK na temelju kojih poslodavac obračunava plaću [13].

[10] Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2015. godini,, RRiF, br. 1, 2015., str. 196.

[11] Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2015. godini,, RRiF, br. 1, 2015., str. 199.

[12] http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/Place_161nova.pdf (Kolovoz, 2016.)

[13] http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/PoreznaKartica.aspx (Kolovoz, 2016.)

Tablica 1: Iznosi osobnih odbitaka prema broju uzdržavanih članova na mjesečnoj i godišnjoj razini od 1. siječnja 2015.

Broj uzdržavanih članova	Mjesečni iznos osobnog odbitka	Godišnji iznos osobnog odbitka
Osnovni osobni odbitak	1,0 X 2.600,00 kn = 2.600,00 kn	2.600 kn X 12 = 31.200 kn
Jedan uzdržavani član obitelji	0,5 X 2.600,00 kn = 1.300,00 kn	1.300 kn X 12 = 15.600 kn
Jedno dijete	0,5 X 2.600,00 kn = 1.300,00 kn	1.300 kn X 12 = 15.600 kn
Dva djeteta	0,7 X 2.600,00 kn = 1.820,00 kn	1.820 kn X 12 = 21.840 kn
Tri djeteta	1,0 X 2.600,00 kn = 2.600,00 kn	2.600 kn X 12 = 31.200 kn
Četiri djeteta	1,4 X 2.600,00 kn = 3.640,00 kn	3.640 kn X 12 = 43.680 kn
Pet djece	1,9 X 2.600,00 kn = 4.940,00 kn	4.940 kn X 12 = 59.280 kn
Uzdržavani član sa djelomičnom invalidnošću	0,3 X 2.600,00 kn = 780,00 kn	780 kn X12 = 9.360 kn
Uzdržavani član sa 100% invalidnosti	1,0 X 2.600,00 kn = 2.600,00 kn	2.600 kn X 12 = 31.200 kn

Izvor: izrada autora

2.5. Porezne stope, porezni razredi i prirezi

Nakon što su bruto iznosu oduzeti doprinosi iz plaće i neoporezivi dio u obliku osobnog odbitka dobije se porezna osnovica koja podliježe oporezivanju prema različitim stopama ovisno o visini osnovice kako slijedi:

- Iznos osnovice do 2.200,00 kn se oporezuje stopom od 12%,
- Iznos osnovice između 2.200,00 kn i 13.200,00 kn oporezuje se stopom od 25%,
- Iznos osnovice iznad 13.200,00 kn iznad 40% [14],

Gore navedeni porezni razredi se koriste na mjesečnu razinu dok na godišnjoj razini porezni razredi izgledaju ovako:

- Iznos osnovice do 26.400,00 kn se oporezuje stopom od 12%,

[14] Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2015. godini,, RRiF, br. 1, 2015., str. 195.

- Iznos osnovice između 26.400,00 kn i 158.400,00 kn oporezuje se stopom od 25%,
- Iznos osnovice iznad 158.400,00 kn iznad 40%

Prirezi se obračunavaju na utvrđeni iznos poreza na dohodak prema odluci lokalne samouprave prema prebivalištu poreznog obveznika pa se često naziva i porezom lokalne samouprave jer veći dio prireza pripada upravo tim teritorijalnim jedinicama.

2.6. Neto iznos

Neto iznos plaće je ono što se zaposleniku u konačnici isplaćuje na tekući račun nakon što su obračunati i isplaćeni svi doprinosi, porezi i prirezi.

2.7. Primjer obračuna plaće

Uzimajući sve gore navedeno u obzir prikazat će se primjerom na koji način bi se obračunala plaća u bruto iznosu od 97.200 kn godišnje za zaposlenika sa prebivalištem u Splitu i osiguranikom I. i II. stupa, a koji uzdržava dvoje djece u 2016. godini.

Prvi korak kod obračuna plaće je obračun doprinosa i s obzirom da je zaposlenik osiguranik i I. i II. stupa doprinosi u ukupnom iznosu će iznositi 20% bruto plaće ili 19.440 kn odnosno 15% za prvi stup ili 14.580 kn, a 5% za drugi stup ili 4.860 kn. U ovom primjeru situacija je jasna i zaposlenik je osiguranik oba stupa dok postoji mogućnost da zaposlenik bude osiguran samo preko I. stupa čime bi se obračuni u svom punom iznosu od 20% obračunali za I stup.

Nakon izuzimanja doprinosa od bruto iznosa dobije se stavka dohotka koja iznosi 77.760 kn od kojeg se treba izuzeti neoporezivi dio plaće odnosno pripadajući osobni odbitak za svakog zaposlenika utvrđen prema poreznom kartonu. Svaki zaposlenik u Republici Hrvatskoj od 01.01.2016. ima osnovni osobni odbitak od 31.200 kn koji se množi sa koeficijentom 2,2 jer obveznik uzdržava dvoje djece i nije invalid čime se neoporezivi dio plaće povećava na 68.640 kn.

Izuzimanjem neoporezivog djela plaće od dohotka utvrđuje se porezna osnovica koja je sama po sebi podložna porezu na dohotku, a iznosi 9.120 kn. Na iznos od 0 do 26.400 kn se primjenjuje stopa od 12% čime će za taj porezni razred porez iznositi 1.094,40 kn, a ostali porezni razredi se ne primjenjuju. Ukupni porez koji porezni obveznik mora uplatiti je 1.094,40 kn. Prirez se obračunava na obračunati porez prema stopi koju propisuju jedinice

lokalne samouprave, a u slučaju Splita prirez iznosi 10 % čime obračunati prirez iznosi 109,44 kn, a ukupni iznos poreza i prireza koje će se uplatiti 1203,84 kn.

Utvrđenjem 1203,84 kn obveza poreza i prireza iznos dohotka se umanjuje za upravo taj iznos i tako se dobije iznos neto plaće koja se uplaćuje na račun zaposlenika, a u ovom slučaju to je 76.556,16 kn godišnje odnosno 6.379,68 kn mjesečno na 8.100 kn bruto plaće.

Plaća u svom bruto iznosu je također podložna obračunu doprinosa na plaću koji se neće izuzimati iz bruto iznosa već će kao takvi predstavljati izravni trošak za poslodavca i on ih je dužan obračunati i uplatiti najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu za plaću koja se odnosi za predhodni mjesec. Doprinos za zdravstveno osiguranje iznosi 15 % plaće i u ovom primjeru to će iznositi 14.580 kn, doprinos za zaštitu na radu iznosi 0,5 % od bruto iznosa odnosno 486 kn i doprinos za zapošljavanje 1,7 % bruto iznosa plaće što čini 1652,40 kn. Pojednostavljeni primjer gore navedenog je sažet u tablici 2.

Tablica 2: Primjer obračuna plaće poreznog obveznika za 2016. godinu koji uzdržava dvoje djece i živi u Splitu za Republiku Hrvatsku na godišnjoj razini

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u kunama
1.	Bruto plaća	**97.200,00**
2.	Obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje ukupno 20% 15% toga za I. stup 5% toga za II. stup	**19.440,00** 14.580,00 4.860,00
3.	Utvrđivanje dohotka	**77.760,00**
4.	Osobni odbitak za osobu koja uzdržava dvoje djece	**68.640,00**
5.	Porezna osnovica na koju će se računati porez i prirez	**9.120,00**
6.	Porez: 9.120,00 kn X 12% (iznos 0 – 26.400) Ukupni porez	 1.094,40 **1.094,40**
7.	Prirez za grad Split iznosi 10%	**109,44**
8.	Ukupni iznos obveze na račun poreza i prireza na plaću	**1.203,84**
9.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**76.556,16**
Doprinosi na plaću (obračunavaju se na bruto iznos i trošak su poslodavca tj. ne snosi ih zaposlenik)		
10.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (15%)	**14.580,00**
11.	Doprinos za zaštitu zdravlja na radu (0,5%)	**486,00**
12.	Doprinos za zapošljavanje (1,7%)	**1.652,40**

Izvor: izrada autora.

3. Oporezivanje dohotka odabranihih članica Europske unije

Prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku unije 2013. godine unija je imala dva značajna proširenja i to 2004. i 2007. godine. Proširenjem 2004. godine je unija dobila najznačajnije proširenje od osnutka po pitanju broja država, površine teritorija i broja stanovnika no to ipak nije bio slučaj sa BDP-om. Novim članicama Europske unije su od 1. svibnja su postale: Cipar, Češka Republika, Estonija, Latvija, Litva (Letonija), Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija. Ovo proširenje je uniji donijelo povećanje tržišta ali i smanjenje BDP-a po stanovniku za 8,94%. Proširenje 2007. godine nije donijelo velik doprinos uniji kao ono 2004. godine po pitanju broja država ili broja stanovnika. U svrhu ovog rada naglasak će biti stavljen na Češku Republiku, Poljsku, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju zbog sličnosti ekonomskih sustava i činjenice da su te zemlje prolazile tranziciju gospodarstava sa socijalističkog na kapitalističko uređenje društva.

3.1. Slovenija

Slovenija kao članica Europske unije je vrlo logičan izbor među odabrane zemlje iz razloga što je ta zemlja zajedno sa Hrvatskom bila u sastavu Jugoslavije do 1991. godine i samim time djelile su iste zakone i propise pa tako i one porezne. Ono što je pomoglo transformaciji gospodarstva Slovenije su u svakom slučaju dobre povijesne veze sa zapadnom Europom u sprezi sa jakom ekonomijom i stabilnim demokratskim načelima.

Također Slovenija je prva od zemalja primljenih u 2004. koja je svoju valutu tolar zamijenila Eurom 2007. godine čime se dodatno uključila u financijske i ekonomske tokove Europske unije odnosno Eurozone [15]. Prema istraživanju Svjetske banke o Sloveniji kao mjestu za pokretanje i obavljanje posla država je zauzela 29. mjesto kao i Slovačka [16].

Porezi kao sastavni dio BDP-a su 2014. činili 38,8% što je u usporedbi sa Hrvatskom nešto viši iznos. Za razilku od Hrvatske u Sloveniji je na snazi najviša stopa PDV-a niža i iznosi 22% i porez na dobit iznosi 17% što je također niže od Hrvatske. Za razliku od Hrvatske na području Slovenije ne postoje dodatna porezna opterećenja određena od strane jedinica lokalne samouprave kao što je slučaj prireza u Hrvatskoj [17].

[15] https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Slovenia (kolovoz, 2016.)

[16] http://www.doingbusiness.org/rankings (kolovoz, 2016.)

[17] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovenia-Overview (kolovoz, 2016.)

Dohodak u bruto iznosu se umanjuje za doprinose iz i na plaću odnosno snose ih i zaposlenik i poslodavac. Oni su u postotnom iznosu uvijek isti i njihove stope su prikazane u tablici 3.

Tablica 3: Obveze doprinosa iz i na plaću u Sloveniji za 2016. godinu

Vrsta doprinosa	**Zaposlenik izdvaja iz plaće (%)**	**Poslodavac uplaćuje (%)**
Mirovinsko osiguranje	15,50	8,85
Zdravstveno osiguranje	6,36	6,56
Doprinos za zapošljavanje	0,14	0,06
Ozljeda na radu	0,00	0,53
Porodiljni dopust	0,10	0,10
Ukupno	**22,10**	**16,10**

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovenia-Individual-Other-taxes

Zakonski je određeno da plaćanja ovih doprinosa moraju biti izvršena sa danom isplate plaće. Dohodak od nesamostalnog rada u Sloveniji se oporezuje kroz 4 porezna razreda prikazana u tablici 4 i ovisi o visini porezne osnovice. Što je porezna osnovica viša to je porezno opterećenje više.

Tablica 4: Porezni razredi sa pripadajućim osnovicama poreza na dohodak u Sloveniji za 2016. godinu

Godišnja porezna osnovica (u Eurima)		Porez na najnižu vrijednost poreznog razreda	Porezna stopa (%)
Od	Do		
0	8.021,34	0,00	16
8.021,34	20.400,00	1.283,41	27
20.400,00	70.907,20	4.625,65	41
70.907,20	-	25.333,60	50

Izvor: obrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovenia-Individual-Taxes-on-personal-income

Što se tiče osobnih odbitaka za porezne obveznike bez uzdržavanih članova njihov iznos nije za svaku visinu plaće jednak pa prema tome se taj iznos smanjuje što je plaća veća, a to je prikazano u tablici 5.

Tablica 5: Osobni odbici prema visini dohotka poreznog obveznika u Sloveniji u 2016. godini

Godišnji iznos dohotka (u Eurima)		Iznos osobnog odbitka (EUR)
Od	Do	
0	10.866,37	6.519,82
10.866,37	12.570,89	4.418,64
12.570,89	-	3.302,70

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovenia-Individual-Deductions

Za uzdržavanje većeg broja članova obitelji neoporezivi dio plaće se progresivno povećava i sukladno tome obveznici imaju manju obavezu plaćanja poreza. Prikaz svih iznosa osobnih odbitaka je vidljiv iz tablice 6.

Tablica 6: Osobni odbici prema broju uzdržavanih članova u Sloveniji za 2016. godinu

Uzdržavani član obitelji	Iznos povećanja (u Eurima)
Za prvo dijete ili neki drugi uzdržavani član obitelji	2.436,92
Za dijete koje treba posebnu njegu ili skrb	8.830,00
Za drugo dijete	2.649,24
Za treće dijete	4.418,54
Za četvrto dijete	6.187,85
Za peto dijete	7.957,14
Za svako sljedeće dijete od petog	1.769,30

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovenia-Individual-Deductions

Također osobni odbitak za zaposlenike koji su 100% invalidi iznosi 17.658,84 €. Dok u slučaju uzdržavanja djece ili drugih članova obitelji osobni odbitak se uvećava za iznose navedene u tablici 6.

Tablica 7 prikazuje primjer obračuna dohotka poreznog obveznika sa bruto plaćom od 18.000,00 € koji uzdržava dvoje djece.

Tablica 7: Primjer obračuna godišnje plaće zaposlenika za sa bruto plaćom 18.000,00 € godišnje i dvoje djece u Sloveniji za 2016. godinu

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u Eurima
1.	Bruto plaća	**18.000,00**
2.	Obračun doprinosa na plaću koje snosi zaposlenik iz bruto iznosa plaće (ukupno 22,10%) 15,50% za mirovinsko osiguranje 6,36% za zdravstveno osiguranje 0,14% za doprinos za zapošljavanje 0,10% za prodiljni dopust	**3.978,00** 2790,00 1144,80 25,20 18,00
3.	Utvrđivanje dohotka	**14.022,00**
4.	Osobni odbitak za osobu koja uzdržava dvoje djece i ima dohodak 14.022,00 €	**8.388,86**
5.	Porezna osnovica na koju će se računati porez	**5.633,14**
6.	Porez: 5.633,14 kn X 16% (iznos 0 – 10.866,37)	 901,30
7.	Ukupni iznos obveze na račun poreza i prireza na plaću	**901,30**
8.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**13.120,70**
Doprinosi na plaću (obračunavaju se na bruto iznos i trošak su poslodavca, a iznose 16,10% bruto plaće)		
9.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (8,85%)	**1.593,00**
10.	Doprinos za mirovinsko osiguranje (6,56%)	**1.180,80**
11.	Doprinos za zapošljavanje (0,06%)	**10,80**
12.	Doprinos za ozljedu na radu (0,53%)	**95,40**
13.	Doprinos za porodiljni dopust (0,10%)	**18,00**

Izvor: izrada autora

3.2. Slovačka

Slovačka je postala članica Europske unije u isto vrijeme kao i Slovenija. Na način kako je Hrvatska vezana uz Sloveniju s obzirom na zajedničku državu takve veze pa čak i bliže njeguje Slovačka sa Češkom Republikom. Ipak za razliku od Češke Republike koja se i danas nije odlučila na ulazak u Eurozonu Slovačka je to učinila 1. siječnja 2009. godine. Jedan od faktora koji su Slovačku učinili konkurentnom su u svakom slučaju porezni tretmani osnovnih kategorija dohotka i povoljna poduzetnička klima koju su pratile jednostavne procedure za pokretanje i obavljanje posla. Što se tiče poreznih stopa u Slovačkoj najviša stope PDV-a iznosi 20%, porez na dobit je nešto viši nego u Hrvatskoj i iznosi 22% [18]. Slovačka dijeli 29. mjesto sa Slovenijom na ljestvici jednostavnosti poslovanja Svjetske banke [19]. Stopa rasta za 2015. godinu je procijenjena na 3,6% no važno je napomenuti kako je Slovačka nosila nadimak „Tigar sa Tatre“ u periodu između 2002. i 2007. godine zbog velikog rasta BDP-a čija kulminacija je bila 2007. godine kada je zabilježen rast od 10,8% čime je ostvareno prvo mjesto za tu godinu među zemljama Europske unije. Usporedbe radi Hrvatska je te iste godine imala dvostruko manju stopu rasta od 5,2%

Prosječna bruto plaća za 2015. godinu je u Slovačkoj iznosila 924€, a u neto iznosu to je 708€ [20], a obveza doprinosa je prikazana u tablici 8.

[18] https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Slovakia (kolovoz, 2016.)

[19] http://www.doingbusiness.org/rankings (kolovoz, 2016.)

[20] https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_average_wage (kolovoz, 2016.)

Tablica 8: Obveze doprinosa iz i na plaću u Slovačkoj u 2016. godini

Vrsta doprinosa	Maksimalna godišnja osnovica (u Eurima)	Zaposlenik %	Poslodavac %
Mirovinsko osiguranje	51.480,00	4.0%	14.0%
Invalidsko osiguranje	51.480,00	3.0%	3.0%
Osiguranje za bolovanje	51.480,00	1.4%	1.4%
Osiguranje za nezaposlenost	51.480,00	1.0%	1.0%
Doprinos za rezerve SIC fonda	51.480,00	0.0%	4.75%
Jamstveno osiguranje	51.480,00	0.0%	0.25%
Osiguranje za ozljedu na radu	Bez ograničenja	0.0%	0.8%
Osiguranje za zdravstvenu skrb	51.480,00	4.0%	10.0%
Ukupno %		13.4%	35.2%

Izvor: izrada autora prema https://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_Slovakia#Social_Security_contributions

Osim doprinosa za ozljedu na radu poslodavci ukupno plaćaju 34,4% doprinosa na bruto iznos plaće s time da u apsolutnom iznosu najviši iznos koji može biti izdvojen za doprinose 1.475,76 € mjesečno odnosno 17.709,12 € godišnje [21].

Po pitanju dohotka od nesamostalnog rada priča u odnosu na Hrvatsku i Sloveniju jako jednostavna. Porezni razredi su prikazani u tablici 9.

Tablica 9: Porezni razredi sa pripadajućim osnovicama u Slovačkoj za 2016. godinu

Godišnja porezna osnovica (u Eurima)		Porez na najnižu vrijednost poreznog razreda	Porezna stopa (%)
Od	Do		
0	35.022,31	0,00	19
35.022,31	-	8.755,58	25

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovak-Republic-Individual-Taxes-on-personal-income

[21] https://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_Slovakia#Social_Security_contributions (kolovoz, 2016.)

Osobni odbitak u Slovačkoj za 2016. godinu iznosi 3.803,33 € na godišnjoj razini ali samo oni kojima plaća nije veća od 19.809 € imaju pravo na korištenje cjelokupnog iznosa dok oni sa plaćom iznad tog iznosa a manjom od 35.022,31 € progresivno imaju pravo na osobni odbitak a oni iznad tog iznosa nemaju pravo na nikakav osobni odbitak. Odbitak za uzdržavane članove se može koristiti samo ako uzdržavani član ima primanja manja od najviše razine samog odbitka odnosno kad dosegne razinu od 25% poreza na dohodak [22].

Primjer obračuna godišnje bruto plaće obveznika u visini od 11.500,00 € prikazan je u tablici 10.

[22] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Slovak-Republic-Individual-Deductions (Kolovoz 2016.)

Tablica 10: Primjer obračuna godišnje plaće zaposlenika sa bruto plaćom 11.500,00 € godišnje i dvoje djece u Slovačkoj za 2016. godinu

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u Eurima
1.	Bruto plaća	**11.500,00**
2.	Obračun doprinosa na plaću koje snosi zaposlenik iz bruto iznosa plaće (ukupno 13,40%) 4,00% za mirovinsko osiguranje 3,00% za invalidsko osiguranje 1,4% za osiguranje za bolovanje 1,00% za nezaposlenost 4,00% Osiguranje za zdravstvenu skrb	**1.541,00** 460,00 345,00 161,00 115,00 460,00
3.	Utvrđivanje dohotka	**9.959,00**
4.	Osobni odbitak za osobu koja nema višu godišnju plaću od 19.809,00 €	**3.803,33**
5.	Porezna osnovica na koju će se računati porez	**6.155,67**
6.	Porez: 6.155,67 kn X 19% (iznos 0 – 35.022,31)	 1.169,58
7.	Ukupni iznos obveze na račun poreza na dohodak	**1.169,58**
8.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**8.789,42**
Doprinosi na plaću iznose 35,20% bruto plaće		
9.	Doprinos za zdravstvenu skrb (10,00%)	**1.150,00**
10.	Doprinos za mirovinsko osiguranje (14,00%)	**1.610,00**
11.	Doprinos za invalidsko osiguranje (3,00%)	**345,00**
12.	Osiguranje za bolovanje i ozljedu na radu (1,40% + 0,80%)	**253,00**
13.	Osiguranje za nezaposlenost i jamstevno osig. (1,00% + 0,25%)	**143,75**
14.	Doprinos za rezerve SIC fonda (4,75%)	**546,25**

Izvor: izrada autora

3.3. Češka Republika

Češka Republika je postala članica 2004. godine. Valuta Češke Republike je češka kruna (CZK) za razliku od susjeda Slovaka koji su prihvatili Euro. Stopa rasta BDP-a za 2015. godinu procjenjena je na 4,2% čime je Češka Republika bila među vodećim zemljama Europske unije. Porezne stope u Češkoj Republici iznose za PDV najviša stopa iznosi 21%, a porez na dobit je niži nego u Hrvatskoj i iznosi 19% [23]. Svjetska banka ovu državu rangira na 36. mjesto u konkurenciji zemalja svijeta prema jednostavnosti osnivanja posla i poslovanja kao takvog [24].

Prosječna bruto plaća za 2015. godinu je iznosila 28.152 CZK, a neto plaća iznosila je 21.455 CZK [25]. Na bruto iznos plaće doprinosi se obračunajvaju prema tablici 11.

Tablica 11 Obveze doprinosa iz i na plaću u Češkoj Republici u 2016. godini

Vrsta doprinosa	Zaposlenik %	Poslodavac %
Fond za mirovinsko osiguranje	6,5%	21,5%
Fond osiguranja za bolovanje	0,0%	2,3%
Osiguranje za zapošljavanje	0,0%	1,2%
Osiguranje za zdravstveno osiguranje	4,5%	9,0%
Ukupno %	11,0%	34,0%

Izvor: izrada autora prema https://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_the_Czech_Republic

Porezni razredi dohotka od nesamostalnog rada su slični kao u Slovačkoj s time da je porezna stopa niža iznosi 15% a plaća iznad poreznog praga se oporezuje sa 7%. Porezni razredi su prikazani u tablici 12.

[23] https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_Czech_Republic (kolovoz, 2016.)

[24] http://www.doingbusiness.org/rankings (kolovoz, 2016.)

[25] https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_average_wage (kolovoz, 2016.)

Tablica 12: Porezni razredi sa stopama poreza u Češkoj Republici za 2016. godinu

Godišnja porezna osnovica (u CZK)		Porez na najnižu vrijednost poreznog razreda	Porezna stopa (%)
Od	Do		
0	1.277.328,00	0,00	15
1.277.328.00	-	89.412,96	7

Izvor: izrada autora prema https://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_the_Czech_Republic

Umjesto osobnih odbitaka svaki zaposlenik ima osnovnu poreznu olakšicu u iznosu od 24.840,00 CZK. Za uzdržavanog bračnog druga porezna olakšica iznosi 24.840,00 CZK ako živi sa poreznim obveznikom i dohodak joj ne prelazi 68.000,00 CZK. Porezne olakšice za djecu iznose kako slijede: 13.404,00 CZK za prvo dijete, 15.804,00 za drugo i 17.004,00 CZK za treće i svako sljedeće dijete. Naime, najviši iznos porezne olakšice za obveznika može biti 60.300,00 CZK godišnje. Porezne olakšice za invalidnost iznose: 2.520,00 CZK, 5.040,00 CZK ili 16.140,00 ovisno o stupnju invaliditeta [26].

[26] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Czech-Republic-Individual-Other-tax-credits-and-incentives (Kolovoz, 2016.)

Tablica 13: Primjer obračuna godišnje plaće poreznog obveznika sa bruto plaćom 348.000,00 CZK godišnje i dvoje djece u Češkoj Republici za 2016. godinu

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u CZK
1.	Bruto plaća	**348.000,00**
2.	Obračun doprinosa na plaću koje snosi zaposlenik iz bruto iznosa plaće (ukupno 11,00%) 6,50% u fond za mirovinsko osiguranje 4,50% u fond za zdravstveno osiguranje	**38.280,00** 22.620,00 15.660,00
3.	Utvrđivanje dohotka	**309.720,00**
4.	Porezna osnovica na koju će se računati porez	**309.720,00**
5.	Porez: 309.720,00 kn X 15% (iznos 0 – 1.277.328,00)	46.458,00
6.	Porezna olakšica za dvoje uzdržavane djece obveznika	32.808,00
7.	Ukupni iznos obveze na račun poreza i prireza na plaću	**13.650,00**
8.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**296.070,00**
Doprinosi na plaću iznose 34,00% bruto plaće		
9.	Doprinos za mirovinsko osiguranje (21,50%)	**74.820,00**
10.	Fond osiguranja za bolovanje (2,30%)	**8.004,00**
11.	Osiguranje za zapošljavanje (1,20%)	**4.176,00**
12.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (9,00%)	**31.320,00**

Izvor: izrada autora

3.4. Poljska

Poljska je postala članica 2004. godine i prva je bivša komunistička zemlja koja je ostvarila razine BDP-a iz doba komunizma što se dogodilo 1995. godine zahvaljujući procvatu ekonomije. Rast BDP-a za 2015. godinu je iznosio 3,6%. Poljska valuta je zlot (PLN) i uvođenje Eura se prije 2020. godine ne može očekivati, ali realno je teško je napraviti objektivnu procjenu s obzirom na određene trenutne nestabilnosti unutar same Eurozone [27]. Porezne stope u Poljskoj iznose za PDV najviša stopa iznosi 23% manje od Hrvatske, a porez na dobit iznosi 19% i jednak je kao u Češkoj Republici. Prema istraživanju Svjetske banke o Poljskoj kao mjestu za pokretanje i obavljanje posla država je zauzela 25. Mjesto [28].

Prosječna bruto plaća na početku 2016. godine je iznosila 4.514 PLN bruto, a u neto iznosu je to bilo 3.212 PLN [29]. Obračun doprinosa se računa na bruto iznos plaće i stope doprinosa su vidljive iz tablice 14. Specifičnost fonda za mirovinsko iinvalidsko osiguranje je u tome da se u 2016. godini mogu obračunavati doprinosi do najviše 121.650,00 PLN. Također doprinos osiguranja ozljede na radu iznosi 1,80 % ako tvrtka zapošljava do devet zaposlenika dok stopa između 0,4% i 3,60% će vrijediti za sve tvrtke sa više od devet zaposlenih, a točna stopa se određuje prema poslovnom sektoru tvrtke. Za primjere ovog rada koristiti će se univerzalna stopa od 1,80% [30].

Tablica 14: Obveze doprinosa iz i na plaću u Poljskoj za 2016. godinu

Vrsta doprinosa	Zaposlenik %	Poslodavac %
Fond za mirovinsko i invalidsko osiguranje	11,26%	16,26 %
Fond osiguranja za bolovanje	2,45%	0,0 %
Osiguranje za ozljede na radu	0,0%	0,4 % - 3,60 %
Fond za beneficije zaposlenika	0,0%	0,1 %
Radnički fond	0,0%	2,45 %
Ukupno %	13,71%	19,21 % - 22,41 %

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Poland-Individual-Other-taxes

[27] https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Poland (kolovoz, 2016.)

[28] http://www.doingbusiness.org/rankings (kolovoz, 2016.)

[29] https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_average_wage (kolovoz, 2016.)

[30] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Poland-Individual-Other-taxes (kolovoz, 2016.)

Što se tiče zdrastvenog osiguranja stopa koja je propisana iznosi 9,0% i baza za obračunavanja doprinosa je bruto plaća umanjena za doprinose u tablici 13.
Porezni razredi dohotka od nesamostalnog rada su slični kao u Slovačkoj s time da je porezna stopa niža iznosi 15% a plaća iznad poreznog praga se oporezuje sa 7%. Porezni razredi su prikazani u tablici 15.

Tablica 15: Porezni razredi sa stopama poreza u Poljskoj za 2016. godinu

Godišnja porezna osnovica (u PLN)		**Porez na najnižu vrijednost poreznog razreda**	**Porezna stopa (%)**
Od	**Do**		
0	85.528,00	0,00	18 (nakon čega se umanjuje odbitak 556,02 PLN)
85.528,00	-	14.839,02	32

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Poland-Individual-Taxes-on-personal-income

Osobni odbitak iznosi za svaki mjesec boravka na području rada 112,25 PLN.
Na ime uzdržavanih članova zaposlenik može koristiti poreznu olakšicu ovisno o broju djece i visini primanja zajedno sa bračnim drugom ili osobnim u slučaju da se radi o samohranom roditelju.
Porezna olakšica za jedno dijete iznosi 1.112,00 PLN u slučaju da ukupni oporezivi dohodak supružnika nije viši od 112.000,00 PLN. Ako se radi o obitelji sa dvoje dijece olakšica za svako dijete će biti 1.112,00 PLN bez obzira na dohodak poreznog obveznika. Za treće dijete olakšica iznosi 1.668,00 PLN. četvrto i svako sljedeće dijete donose porezne olakšice 2.224,00 PLN [31].

[31] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Poland-Individual-Other-taxes (kolovoz, 2016.)

Tablica 16: Primjer obračuna godišnje plaće zaposlenika sa bruto plaćom 55.200,00 PLN godišnje i dvoje djece u Poljskoj za 2016. godinu

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u PLN
1.	Bruto plaća	**55.200,00**
2.	Obračun doprinosa na plaću koje snosi zaposlenik iz bruto iznosa plaće (ukupno 13,71%) 11,26% u fond za mirovinsko i zdravstveno osiguranje 2,45% u fond osiguranja za bolovanje	**7.567,92** 6.215,52 1.352,40
3.	Utvrđivanje dohotka	**47.632,08**
4.	Osobni odbitak zaposlenika iznos od 111,25 PLN mjesečno	**1.335,00**
5.	Porezna osnovica	**46.297,08**
6.	Porez: 309.720,00 kn X 15% (iznos 0 – 85.528,00)	8.333,47
7.	Porezna olakšica za dvoje uzdržavane djece obveznika	2.224,00
8.	Ukupni iznos obveze na račun poreza na dohodak	**6.109,47**
9.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**41.522,61**
Doprinosi na plaću iznose 34,00% bruto plaće		
10.	Fond za mirovinsko i invalidsko osiguranje (16,26%)	**8.943,00**
11.	Osiguranje za ozljede na radu (0,40%)	**220,00**
12.	Fond za beneficije zaposlenika (0,10%)	**55,00**
13.	Doprinos za radnički fond (2,45%)	**134,75**

Izvor: izrada autora

3.5. Rumunjska

Rumunjska je postala članica Europske unije 2007. godine čime su okončani svi napori za postizanje ovog cilja postavljeni 1989. godine kada je formalno komunistički režim doživio svoj slom. Službenu prijavnicu za članstvo su poslali 1995. godine čime je Rumunjska postala treća komunistička zemlja nakon Mađarske i Poljske. Prvi značajan korak prema članstvu Europske unije se dogodio u 2004. ulaskom u NATO savez. Za 2015. godinu je ostvaren rast BDP-a od 3,7 %. Valuta Rumunjske je lev (RON) i uvođenje Eura se ocekuje 2020. godine što je realan vremenski okvir s obzirom da sa današnjim danom Rumunjska ispunjava 3 od 5 kriterija za uvođenje jedinstvene europske valute [32]. Prosječna bruto plaća u 2015. godini je iznosila 2.930 RON, a 2.114 RON je prosječni iznos stvarno isplaćeno odnosno neto plaće. Porezne stope u Rumunjskoj iznose za PDV najviša stopa iznosi 20% što je manje od Hrvatske, a porez na dobit iznosi 16%. Prema istraživanju Svjetske banke o Rumunjskoj kao mjestu za pokretanje i obavljanje posla država je zauzela 37. mjesto[33].

Plaća od nesamostalnog rada, kao i dobit poduzeća se oporezuje jedinstvenom stopom kako bi se potaknula pozitivna poduzetnička klima. Ovim potezom se Rumunjska svrstala među zemlje sa najmanjim fiskalnim nametima u Europskoj uniji.

Doprinosi koje plaćaju zaposlenici kao i porezi su među nižima u uniji u svrhu poticaja ekonomskog razvoja. Obračun doprinosa se računa na bruto iznos plaće i stope doprinosa su vidljive iz tablice 17. Specifičnost doprinosa za je u tome da se od 1. svibnja 2016. godini mogu obračunavati doprinosi do najviše 15.000,00 RON [34].

[32] https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Romania (kolovoz, 2016.)

[33] http://www.doingbusiness.org/rankings (kolovoz, 2016.)

[34] http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Romania-Individual-Other-taxes (kolovoz, 2016)

Tablica 17: Obveze doprinosa iz i na plaću u Rumunjskoj za 2016. godinu

Vrsta doprinosa	Zaposlenik %	Poslodavac %
Doprinos za mirovinsko osiguranje	10,5%	15,8 % - 25.8%
Doprinos za zapošljavanje	0,5%	0,5 %
Doprinos za zdravstveno osiguranje	5,5%	5,2 %
Fond za bolovanje	0,0%	0,85 %
Osiguranje od ozljeda, rizika i nezgoda	0,0%	0,15 % - 0,85 %
Ukupno %	16,5%	22,5 % - 33,2 %

Izvor: izrada autora prema http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Romania-Individual-Other-taxes

Doprinos za mirovinsko osiguranje se obračunava stopama od 15,8%, 20,8% ili 25,8% ovisno o uvjetima rada i kao doprinos za bolovanje je limitiran na osnovicu koja može najviše iznositi peterostruko veći iznos od prosječne bruto plaće. Za potrebe rada koristiti će se stopa od 15,8%.

Osiguranje od ozljeda, rizika i nezgoda se obračunava prema posebnoj kategoriji rizika za svakog poslodavca pojedinačno od strane vlade, a za potrebe rada koristiti će se stopa od 0,15%. Svi doprinosi na plaće moraju biti obračunati i plaćeni zaključno sa 25-im danom u mjesecu za prethodni mjesec rada.

Porezna stopa za oporezivanja svih dohodaka bez obzira na njihovu visinu i podrijetlo je jedinstvena i iznosi 16%

Za svakog uzdržavanog člana propisana je određena razina osobnog odbitka na godišnjoj razini. Osobni odbitak za porezne obveznike koji nemaju uzdržavanih članova na godišnjoj razini iznosi 3.000,00 RON, za jednog uzdržavanog člana je 4.200,00 RON, za dvoje iznosi 5.400,00 RON, za troje 6.600,00 RON, a četvero i više taj iznos je 7.800,00 RON.

Tablica 18: Primjer obračuna godišnje plaće zaposlenika sa bruto plaćom 34.800,00 RON godišnje i dvoje djece za 2016. godinu

Br. koraka u obračunu plaće	Opis stavke koja je sastavni dio obračuna plaće	Iznos u RON
1.	Bruto plaća	**34.800,00**
2.	Obračun doprinosa na plaću koje snosi zaposlenik iz bruto iznosa plaće (ukupno 16,5%) 10,5% za doprinose za mirovinsko osiguranje 0,5% za doprinose za zapošljavanje 5,5% za doprinose za zdravstveno osiguranje	**5.742,00** 3.654,00 174,00 1.914,00
3.	Utvrđivanje dohotka	**29.058,00**
4.	Osobni odbitak za uzdržavanje dva djeteta	**4.200,00**
5.	Porezna osnovica	**24.858,00**
6.	Porez: 24.858,00 kn X 16%	 3.977,28
7.	Ukupni iznos obveze na račun poreza na dohodak	**3.977,28**
8.	Iznos neto plaće koja će se isplatiti na tekući račun zaposlenika	**25.080,72**
Doprinosi na plaću iznose 22,50% bruto plaće		
9.	Doprinosi za mirovinsko osiguranje (15,8%)	**5.498,40**
10.	Doprinosi za zapošljavanje (0,50%)	**174,00**
11.	Doprinosi za zdravstveno osiguranje (5,2%)	**1.809,60**
12.	Fond za bolovanje (0,85%)	**295,80**
13.	Osiguranje od ozleda rizika i nezgoda (0,15%)	**52,20**

Izvor: izrada autora

4. Analiza i usporedba poreznih sustava Republike Hrvatske i odabranih članica Europske unije

Osnovni pokazatelj kako generalno ilustrirati porezno opterećenje dohotka od nesamostalnog rada bi bio na primjeru prosječnih plaća koje kao takve bi trebale dati neku opću sliku koliko prosječni porezni obveznik iz svog vlastitog dohotka participira u proračunskim prihodima plaćanjem poreza na dohodak odnosno u ostale sustave mirovinskog, zdravstvenog i ostalih tipova osiguranja i sustava čiji prihodi su generirani iz doprinosa plaće.

U tablici 19 su vidljivi najaktualniji podaci po pitanju prosječnih mjesečnih bruto plaća i pripadajućih neto iznosa za zemlje koje su odabrane u odnosu na Republiku Hrvatsku.

Tablica 19: Udio prosječne neto plaće u prosječnom bruto iznosu prema podacima za 2015. godinu

Država	Prosječna bruto plaća	Prosječna neto plaća	Prosječna bruto plaća u Eurima	Prosječna neto plaća u Eurima	Omjer iznosa neto plaće sa iznosom u bruto iznosu
Hrvatska	8.076 HRK	5.720 HRK	1.079 €	765 €	70,90 %
Slovenija	1.550 €	999 €	1.550 €	999 €	64,45 %
Slovačka	924 €	708 €	924 €	708€	76,62 %
Češka Republika	28.152 CZK	21.455 CZK	1.042 €	793 €	76,10 %
Poljska	4.514 PLN	3.212 PLN	1.057 €	752 €	71,15 %
Rumunjska	2.879 RON	2.086 RON	645 €	469 €	72,71 %
Europska unija		1.508 €		1.508 €	

Izvor: izrada autora prema https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_European_countries_by_average_wage

Vrlo jednostavnim opažanjem je vidljivo da se raspon omjera neto iznosa plaća kreće u intervalu od 64,45% kao najniži udio neta u brutu za Sloveniju do 76,62% gdje je bruto plaća bila najbliža svom iznosu a to se odnosi na Slovačku.

Za primjere izdvajanja doprinosa i poreza će se koristiti primjeri obračuna iz prethodnih poglavlja jer se ti obračuni plaća poreznih obveznika sa bruto iznosima mogu okarakterizirati kao neka razina prosječne plaće te pojedine zemlje sa uzdržavanjem dvoje djece. Svaki iznos će biti prikazan na godišnjoj razini kako bi se lakše definirale apsolutne vrijednosti odnosno koliko je zapravo izdatak za tog konkretnog poreznog obveznika.

U tablici 20 se analizira koliko je izdatak doprinosa iz bruto iznosa promatranih plaća na godišnjoj razini.

Tablica 20: Udio doprinosa iz plaće u bruto iznosu godišnje plaće za 2016. godinu iz primjera

Ime države	Iznos bruto plaće	Iznos doprinosa iz plaće	Udio doprinosa u bruto plaći	Rang promatrane skupine
Hrvatska	97.200,00 HRK	19.440,00 HRK	20 %	5.
Slovenija	18.000,00 €	3.978,00 €	22,10 %	6.
Slovačka	11.500,00 €	1.541,00 €	13,40 %	2.
Češka Republika	348.000,00 CZK	38.280,00 CZK	11 %	1.
Poljska	55.200,00 PLN	7.567,72 PLN	13,71 %	3.
Rumunjska	34.800,00 RON	5.742,00 RON	16,50 %	4.

Izvor: izrada autora

Iz tablice 20 je zamjetno da su porezni obveznici u skupini promatranih zemalja najviše opterećeni po pitanju izdvajanja doprinosa iz plaće u Sloveniji, a najmanje u Češkoj Republici dok je Hrvatska na petom mjestu što nas dovodi do zaključka kako Hrvatska i Slovenija ne slijede trendove promatranih zemalja i zaposlenici u ove dvije zemalja su po pitanju doprinosa bruto plaće prije samog izračuna poreza umanjene za minimalno 20 %. U svim ovim zemljama zaposlenik snosi dio doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje izravno iz bruto plaće dok u zemljama kao što su Slovenija, Slovačka i Rumunjska imaju i izdatke za zapošljavanje.

Uzdržavanje djece ili drugih članova obitelji se različito karakterizira u svim ovim promatranim zemljama i u sprezi sa stopom poreza na dohodak će zapravo odrediti koliki porez će obveznik uplatiti u proračun. U Hrvatskoj, Sloveniji, Slovačkoj i Rumunjskoj

uzdržavanje djece poreznog obveznika se gleda kao osobni odbitak koji znači uvećanje neoporezivog dijela plaće, a u Češkoj Republici i Poljskoj na ime uzdržavanje djece država osigurava porezne olakšice čime se umanjuje obveza poreza na dohodak. Drukčijim tretmanom uzdržavanih članova obitelji u ovim zemljama nije moguće utvditi neoporezivi iznos plaće već se ona u potpunosti oporezuje, ali obveznici u odnosu na to koliko članova uzdržavaju ipak imaju umanjenu poreznu obvezu. Tablica 21 ilustrira koliko pripadajući iznosi prosječnih bruto plaća poreznog obveznika koji uzdržava dvoje djece uistinu generiraju poreza na godišnjoj razini i u kojem udjelu je to tako.

Tablica 21: Obveza poreza na dohodak prema primjerima obračunatih plaća za 2016. godinu

Ime države	Iznos bruto plaće	Iznos poreza na dohodak	Udio poreza na dohodak u bruto plaći	Rang promatrane skupine
Hrvatska	97.200,00 HRK	1.094,00 HRK	1,13 %	1.
Slovenija	18.000,00 €	901,30 €	5,01 %	3.
Slovačka	11.500,00 €	1.169,58 €	10,17 %	4.
Češka Republika	348.000,00 CZK	13.650,00 CZK	3,92 %	2.
Poljska	55.200,00 PLN	6.109,47 PLN	11,07 %	5.
Rumunjska	34.800,00 RON	3.977,28 RON	11,43 %	6.

Izvor: izrada autora

Prema tablici 21 vidljivo je da je upravo u Hrvatskoj najmanji dio bruto plaće iz primjera bio uplaćen kroz porez na dohodak u državni proračun. Dva su temeljna razloga zašto je je došlo do toga, a to su:

1. Dohodak u Hrvatskoj se oporezuje kroz porezne razrede za koje bi se moglo ustvrditi kako imaju socijalnu komponentu tj. u većem omjeru se oporezuju viši iznosi oporezivog dohotka sa višim stopama u odnosu na manje dok su zemlje kao što su Rumunjska i Poljska imaju jedinstvenu stopu oporezivanja čiji je postotak ipak nešto viši nego onaj kod najnižeg poreznog razreda Hrvatske iz razloga da bi se postigla određena ravnoteža u poreznim prihodima kakva se dobije oporezivanjem stopama po pripadajućim poreznim razredima.

2. Osobni odbitak u Hrvatskoj značajnije utječe na formiranje porezne osnovice nego u promatranim zemljama i kao takav je najpopularniji instrument za političke svrhe jer njegovo povećanje zapravo znači povećanje neto iznosa plaće, a to je u većini slučajeva ono što biračko tijelo želi čuti.

Kategorija obračuna plaće koja je po pitanju izdataka plaće izuzetno zanimljiva poslodavcima je u svakom slučaju obračun i plaćanje doprinosa na plaću čije troškove snose upravo poslodavci u postotnom iznosu sa osnovicom koja je u svim primjerima bila bruto plaća. Ovi doprinosi nisu ograničeni na visinu bruto plaće i s obzirom na fondove i osiguranja u čiju korist se uplaćuju se vrlo malo razlikuju od doprinosa iz plaće.

Zakonski je regulirano da doprinosi iz i na plaću moraju biti obračunati i uplaćeni bez obzira na to da li je poslodavac isplatio neto plaću zaposleniku i to mora učiniti prema propisima najkasnije mjesec dana od perioda za koji se plaća isplaćuje zaposleniku na račun. Razlikuju ih stope koje su propisane, a one su uglavnom veće što je vidljivo iz tablice 22.

Tablica 22: Udio doprinosa na plaću u bruto iznosu godišnje plaće iz primjera za 2016. godinu

Ime države	Iznos bruto plaće	Iznos doprinosa na plaće	Udio doprinosa u bruto plaći	Rang promatrane skupine
Hrvatska	97.200,00 HRK	16.718,40 HRK	17,20 %	3.
Slovenija	18.000,00 €	2.898,00 €	16,10 %	1.
Slovačka	11.500,00 €	4.048,00 €	35,20 %	6.
Češka Republika	348.000,00 CZK	118.320,00 CZK	34 %	5.
Poljska	55.200,00 PLN	9.352,75 PLN	16,94 %	2.
Rumunjska	34.800,00 RON	7.830,00 RON	22,50 %	4.

Izvor: izrada autora

Prema podacima iz tablice 22 može se protumačiti kako je situacija po pitanju doprinosa na plaću u velikoj mjeri suprotna u odnosu na doprinose iz plaće barem po pitanju ovih odabranih zemalja što bi se moglo povezati sa tvrdnjom da doprinosi u svom ukupnom udjelu bez obzira jesu li iz plaće ili na plaću što najbolje ilustrira tablica 23.

Tablica 23: Udio ukupnih doprinosa na plaću u bruto iznosu godišnje plaće iz primjera za 2016. godinu

Ime države	Iznos bruto plaće	Iznos doprinosa u bruto plaći	Udio doprinosa u bruto plaći	Rang promatrane skupine
Hrvatska	97.200,00 HRK	36.158,40 HRK	37,20 %	2.
Slovenija	18.000,00 €	6.876,00 €	38,20 %	3.
Slovačka	11.500,00 €	5.5589,00 €	48,60 %	6.
Češka Republika	348.000,00 CZK	156.600,00 CZK	45 %	5.
Poljska	55.200,00 PLN	16,920,47 PLN	30,65 %	1.
Rumunjska	34.800,00 RON	13.572,00 RON	39 %	4.

Izvor: izrada autora

Osim ekstremnih udjela kod Slovačke i Poljske znakovito je da se u ostalim zemljama ukupno izdvajanje za doprinose kreće između 35 i 45%, a u nijednom slučaju ta izdvajanja ne premašuju 50% odnosno polovicu iznosa bruto plaće.

U tablici 24 vidimo kako Republika Hrvatska najviši stupanj povećanja neoporezivog dijela plaće čime uvećanje neoporezivog dijela iznosi čak 220%. Ovakve mjere bi mogle biti protumačene kao demografski poticaj za porezne obveznike jer se na ovaj način značajno povećava iznos neto plaće koju porezni obveznici u konačnici primaju na svoje tekuće račune. Dok je situacija u Poljskoj značajno drukčija od Hrvatske i prema ovoj kategoriji obračuna i oporezivanja dohotka demografski gledano sasvim sigurno nije popularna. Od promatranih zemalja Slovenija vrlo visoki udio dohotka ne razmatra za oporezivanje.

Tablica 24: Udio olakšice ili odbitka na ime dvoje uzdržavanih članova obitelji u odnosu sa bruto iznosom godišnje plaće iz primjera za 2016. godinu

Ime države	Iznos bruto plaće	Iznos osobnog odbitka ili olakšice u bruto plaći	Udio odbitka ili olakšice u bruto plaći	Rang promatrane skupine
Hrvatska	97.200,00 HRK	68.640,00 HRK	70,62 %	6.
Slovenija	18.000,00 €	8.388,00 €	46,60 %	5.
Slovačka	11.500,00 €	3.803,33 €	33,07 %	4.
Češka Republika	348.000,00 CZK	32.808,00 CZK	9,43 %	2.
Poljska	55.200,00 PLN	3.559,00 PLN	6,45 %	1.
Rumunjska	34.800,00 RON	4.200,00 RON	12,07 %	3.

Izvor: izrada autora

5. Zaključak

Dohodak kao oblik primanja je izvor potrošnje svakog poreznog obveznika, a onaj od nesamostalnog rada tj. plaća je najzastupljeniji oblik primanja u svim zemljama europske unije pa tako i u Republici Hrvatskoj. Ipak svaka država sama po sebi ne posjeduje jednake izvore resursa pa upravo prema tome moraju postaviti svoje fiskalne sustave kako bi što kvalitetnije priskrbile izvore proračunskih prihoda. Naravno ti prihodi se u kasnijoj fazi rasporeda proračuna pretvaraju u rashode od koje stanovništvo te zemlje ima najviše koristi kroz socijalne, mirovinske, zdravstvene i druge sustave čiji je primarni „ulagač“ država odnosno proračun.

Dohodak od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj se oporezuje kroz tri porezna razreda čime bi mogli ustvrditi da ima izraženu socijalnu komponentu čime se veća porezna obveza stvara za osobe sa višim primanjima u odnosu na one sa nižim. Također neoporezivi dio plaće se progresivno povećava sa većim brojem uzdržavanih članova što je također odraz socijalne osjetljivosti kod oporezivanja dohotka. Doprinosi i njihov udio u plaći je također značajan što je samo po sebi i logično jer su sustavi mirovinskih i zdravstvenih osiguranja pod izravnom kontrolom države.

Države koje se odabrane za usporedbu i analizu sustava poreza na dohodak su sve postale članice Europske unije u 21. stoljeću i prošle su tranzicijsku fazu svojih gospodarstava međutim što se tiče poreza svaka je toj značajnoj kategoriji svog proračuna pristupila na drugačiji način. Također nužno je napomenuti kako su samo Slovenija i Slovačka prihvatile Euro, dok Češka Republika, Poljska i Rumunjska i dalje imaju svoju valutu što iz subjektivnih što iz objektivnih razloga.

Kao rezultat analize omjera prosječnih bruto i neto plaća možemo zaključiti da porezni obveznik u Hrvatskoj ipak dobije nešto više na račun od poreznog obveznika u Slovenija, a manje od onog u Slovačkoj, Češkoj Republici, Poljskoj ili Rumunjskoj ako ne uzdržava nijednog člana obitelji. Međutim ako vrijedi pretpostavka da obveznik uzdržava dvoje djece situacija se značajno mijenja. Neoporezivi dio plaće se progresivno povećava i porezna obveza se drastično smanjuje. Političari u svoja predizborna obećanja vrlo često spominju upravo povećanje neoporezivog dijela plaće kako bi se zaposlenim obveznicima poreza na dohodak osiguralo određeno rasterećenje i dalo na raspolaganje više za osobnu potrošnju. S obzirom na izdašnost poreza na dohodak i njegovo značenje kao proračunskog prihoda upitno

je koliko bi to u konačnici donijelo koristi za sam proračun odnosno koliko je realno vjerovati takvim obećanjima.

Doprinosi kao temelji mirovinskih i zdravstvenih sustava se vrlo različito tretiraju u smislu njihovog izdvajanja odnosno tko ima obvezu ih uplatiti. Prema tome možemo reći da su porezni obveznici poreza na dohodak Republike Hrvatske u vrlo nezavidnom položaju u odabranoj skupini dok su poslodavci ipak u nešto, ali opet ne najboljoj poziciji. Češka Republika ima najniže stope doprinosa iz plaće dok su one na plaću gotovo najviše sa petim mjestom. Upravo ova stavka može biti jedan od značajnijih faktora za investicijsku primamljivost stranih ulagača.

Porezno opterećenje dohotka odnosno oporezivanje dohotka odabranih zemalja se svugdje provodi kroz porezne razrede osim Rumunjske gdje je jedinstvena porezna stopa za sve oblike dohotka. Cilj ovakvog oblika oporezivanja je u upotrebi da porez na dohodak bude pravedan jer će više uzimati upravo od onih obveznika koji imaju više sredstava odnosno veće dohotke. Također porezni dohodak mora biti usklađen sa gospodarskim tokovima kako ne bi postigao destimulirajući efekt u državnom ekonomskom sustavu. Kao temeljni instrument fiskalne politike on mora biti stabilan izvor proračunskih prihoda i biti faktor ravnoteže na tržištu rada da porezni obveznici ipak budu svjesni na što se izdvajaju njihove bruto plaće.

Literatura

Knjige i časopisi:

- Jelčić Barbara: Javne financije; RRIF, Zagreb 2001
- Nikolić Nikša: Počela javnog financiranja; Ekonomski fakultet Split, Split 1999
- Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2015. godini, RRiF, br. 1, 2015.,
- Turković - Jarža, L., Plaće i doprinosi u 2014. te njihovo prikazivanje na obrascu JOPPD, RriF, br. 1, 2014
- Turković - Jarža, L., Bonusi u poreznom sustavu i JOPPD, RRiF, br. 4, 2014., 63-71,

Internet izvori

- http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_143_2681.html
- http://taxsummaries.pwc.com/
- http://www.doingbusiness.org/rankings
- http://www.ijf.hr
- http://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/PoreznaKartica.aspx
- http://www.porezna-uprava.hr/HR_publikacije/Prirucnici_brosure/Place_161nova.pdf
- http://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak
- https://en.wikipedia.org/wiki/2004_enlargement_of_the_European_Union
- https://en.wikipedia.org/wiki/2007_enlargement_of_the_European_Union
- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Poland
- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Romania
- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Slovakia
- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Slovenia
- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_Czech_Republic

- https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_European_Union
- https://en.wikipedia.org/wiki/Enlargement_of_the_European_Union
- https://home.kpmg.com/xx/en/home/insights/2011/12/Slovenia-income-tax.html
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Porez_na_dohodak

Sažetak

Dohodak je najznačajniji izvor proračunskih sredstava većine zemalja pa tako i Republike Hrvatske. Cilj ovog rada je prikazati i usporediti metode oporezivanja dohotka u Republici Hrvatskoj i odabranim zemljama Europske unije. Posebna pozornost je usmjerena na porez dohotka od nesamostalnog rada odnosno plaće. Porezno opterećenje dohotka je zapravo porezni izdatak za obveznika na ime proračunskih sredstava. Zemlje Europske unije koje su odabrane su postale članice u dva ciklusa proširenja 2004. i 2007. godine a kroz ovaj rad su obuhvaćene Slovenija, Slovačka, Češka Republika, Poljska i Rumunjska. Za svaku zemlju je kroz drugi dio rada objašnjeno na koji način obračunati porezno opterećenje plaće i odrediti neto iznos iz pripadajućeg bruta ilustrirano sa primjerima na godišnjoj razini i koji sve izdatke plaće u odabranim zemljama mogu imati odnosno koje su propisane zakonom. Analizom odabranog uzorka zemalja u usporedbi sa Hrvatskom u trećem dijelu se napravila usporedba poreznih opterećenja plaće prema svojim sastavnim djelovima i stavljanje u kontekst poreznih sustava tih zemalja.

Ključne riječi: porezno opterećenje, porez na dohodak, oporezivanje dohotka, Europska unija

Summary

Income is the most significant source of budgetary resources for majority of countries including Croatia. Purpose of this paper is to present and compare methods of taxation of income in Croatia and selected countries of European union. Special atention was directed at income tax from employment or paycheck. Tax charges or tax burden of income is in fact tax expenditure of tax payer in benefit of the budgetary resources. Selected members of European Union for this paper became members of the Union in two enlargement events in 2004. and 2007. In this paper focus is directed at Slovenia, Slovakia, Czech Republic, Poland and Romania. Through second part of paper tax burden of each country is described according with examples how to calculate net amount of gross income corresponding with all the income expenditures as prescribed by law. Third part analyzes sampled countries included in the paper compared with Croatia and putting in relation all the selected countries regarding their taxation policies for incomes.

Key words: tax chrages, tax burden, income tax, taxation of income, European Union